

Hoge eisen voor priesteropleiding

Vaticaan roept verantwoordelijken van seminaries naar Rome voor overleg

- ▶ Vlaanderen telt 25 priesterkandidaten
- ▶ Rome legt bisdommen voorbereidend jaar op
- ▶ Psychologische begeleiding is er al in ons land

Erik DE SMET

In een zogenoemde *ratio fundamentalis* formuleert Rome hoge kwaliteitseisen voor de opleiding van toekomstige priesters. Volgens jaar verschijnt er een aan de Belgische situatie aangepaste versie, een zogenoemde *ratio nationalis*. Vandaag komen in Rome alvast alle eindverantwoordelijken van priesterseminaries in de wereld samen. Zij gaan het hebben over de *ratio fundamentalis* en over de uitdagingen in de priesteropleiding. Zowel de presidenten van de seminaries van Leuven, Brugge en Namen als kardinaal Jozef De Kesel wonen de vergadering bij.

Momenteel tellen de bisdommen in Vlaanderen 25 priesterkandidaten. In het Johannes XXIII-seminarie in Leuven studeren veertien seminaristen, bestemd voor de bisdommen Antwerpen, Gent, Hasselt en het aartsbisdom Mechelen-Brussel. In de deeltijdopleiding in het Nederlandse Bovendonk zijn er twee kandidaten voor het bisdom Antwerpen en één kandidaat voor het aartsbisdom. Het bisdom Brugge heeft dan weer een eigen seminarie en daar studeren acht kandidaten.

„Ook al is de groep klein, wij voldoen probleemloos aan de nieuwe eisen van Rome”, verzekert Philippe Hallein, president

van het grootseminarie in Brugge. „Bij ons worden de priesterkandidaten immers al jarenlang psychologisch begeleid en wij besteden veel energie aan menselijke vorming.”

„Nieuw in de *ratio fundamentalis* is de verplichte propedeuse, zeg maar een voorbereidend jaar, voor de aanvang van de eigenlijke priesterstudies”, zegt Kristof Struys, president van het Johannes XXIII-seminarie in Leuven. „Het Romeinse document raadt aan om voor die voorbereiding een afzonderlijk tehuis te voorzien, maar wat als zich slechts één kandidaat aanbiedt? En in welk bisdom moeten we dat tehuis dan oprichten?” Volgens zijn collega van het Brugse grootseminarie dwingt het geringe aantal priesterkandidaten tot enige bijsturing en zullen de Vlaamse bisdommen samen moeten bekijken hoe het voorbereidende jaar georganiseerd kan worden.

„Roepingen zijn er op plaatsen waar wij ze niet verwachten of verlangen”

De nieuwe richtlijnen zijn getekend door het trauma van de misbruikschandalen in de Kerk. „Het aantal seminaristen mag dan al dalen, de toelatingsvoorwaarden worden er niet soepeler op en dat is maar goed ook”, stelt Kristof Struys. „We leiden mannen op die priester zullen zijn in de gesecculariseerde samenleving en die bijgevolg rijpe, rationele en evenwichtige personen moeten zijn. Rome adviseert daartoe psychologische screening. Wel, wij hebben al afspraken met psychologen.”

En neen, de lat ligt niet te hoog, meent Struys. „De seminarieopleiding in ons land rust op vier stevige pijlers: intellectuele vorming, spiritualiteit, pastoraal en menselijke maturiteit. Met twee jaar filosofie, drie jaar theologie en veel tijd voor de pastorale stage duurt een priesteropleiding gemiddeld toch al gauw zeven jaar. Ook wordt de seminaristen aangeraden een engagement op te nemen in bijvoorbeeld jeugdbewegingen.” In Brugge is het grootseminarie bovendien het diocesaan huis voor de opleiding van diakens en leken, en het centrum van christelijke vorming voor een breed publiek. Er valt met andere woorden niet meteen te vrezen voor wereldvreemde seminaristen.

Kristof Struys wijst tot slot op enkele opmerkelijke tendensen die ook in de nieuwe richtlijnen ter sprake komen. Zo melden zich vandaag kandidaat-seminaristen met een buitenlandse achtergrond aan. Maar ook het profiel van de Vlaamse seminarist verandert. „Roepingen zijn er vandaag op plaatsen waar wij ze niet verwachten of verlangen”, zegt Struys. „Er dienen zich bijvoorbeeld kandidaten aan die zich nog maar pas bekeerden. In de begeleiding vraagt dat om een eigen focus. Roeping is ook niet louter verticaal, met God, maar ook horizontaal, met andere mensen. Wij kiezen daarom voor een klassiek model van samenwonen in een leefgemeenschap met de andere seminaristen en enkele begeleiders. Dat familie-model is ook vormend. Het verkrijgt je als mens en het leert je samen te leven.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Samen sterk

Op 8 november vindt aan de KU Leuven een interessante studiedag plaats over pastoraal leiderschap. Pastoraaltheoloog Marc Steen blikt alvast vooruit in dit nummer van *KERK & leven* (zie bladzijde 8). Hij schetst een ingrijpende verandering aan de basis van onze kerkstructuren. Vroeger was de situatie vrij eenvoudig: de pastoor was de baas van zijn parochie. Door het dalende aantal priesters en de grotere mondigheid van de gelovigen evolueren we echter naar een gedeeld leiderschap, waarbij leken mee hun geloofs-gemeenschap besturen.

Dat gedeelde leiderschap is niet enkel een noodzakelijk gevolg van de veranderde realiteit, het is ook principieel wenselijk. Samen verantwoordelijk zijn is veel gezonder dan alle gezag bij één persoon leggen. Bovendien geeft het priesters de nodige ademruimte. Door leken mee verantwoordelijkheid te geven, voorkomen we dat priesters zich te pletter hollen, van de ene uithoek van hun pastorale eenheid naar de andere. Veel pastoors hebben vandaag het gevoel dat ze jongleurs zijn, die een rist ballen in de lucht moeten houden zonder er eentje te laten vallen. Dat kan niet de bedoeling zijn van hun roeping. Laat hen „meer inspirator en minder organisator” zijn, raadt Marc Steen aan. Een wijs advies.

De nood aan een andere kijk op pastoraal leiderschap zal trouwens nog groeien. Het priestertekort wordt immers nog prangender, zo blijkt uit het bescheiden aantal seminaristen (zie het artikel hiernaast). Niemand kan voorspellen hoeveel roepingen we over twintig of dertig jaar zullen hebben, maar op korte termijn lijkt de instroom bescheiden te blijven.

Het is verstandig dat onze seminaries de lat hoog blijven leggen bij het klaarstomen van toekomstige priesters. De verleiding zou kunnen ontstaan om het wat minder nauw te nemen bij hun selectie en opleiding, om toch maar wat meer priesters te kunnen afleveren. Dat mogen we vooral niet doen. „Het aantal seminaristen mag dan al dalen, de toelatingsvoorwaarden worden er niet soepeler op en dat is maar goed ook”, bevestigt Kristof Struys, president van het Leuvense seminarie.

Gedeeld leiderschap zal dus steeds meer de norm worden. Daarbij moet onze aandacht in het bijzonder gaan naar vrouwen in leidinggevende functies in de Kerk. Daarover lezen we vandaag pittige ideeën in *Klapstoel* (zie bladzijde 9). Lucetta Scaraffia, de hoofdredacteur van de vrouwenbijlage bij het Vaticaanse dagblad *L'Osservatore Romano*, pleit onomwonden voor meer vrouwelijk leiderschap op alle niveaus. Discussies over vrouwen en priesterschap zitten al decennialang muurvast, maar Scaraffia lanceert opmerkelijke alternatieven. „Het zijn altijd de mannen die de beslissingen nemen, terwijl net vrouwen de Kerk doen draaien”, zegt ze. Een waarheid als een koe. Neem de vrouwen weg uit onze parochies en er blijft niet veel leven over. De vraag is dus niet of de Kerk meer vrouwen in leidinggevende posities toelaat, maar wanneer en hoe ze dat doet.

Het kerkelijke leiderschap is onstuitbaar in beweging. Ook paus Franciscus geeft blijk van een verfrissende visie. Hij laat zich omringen en adviseren door vernieuwde organen en geeft meer autonomie aan de plaatselijke bisschoppen. Hij beseft dus dat het niet langer lukt met een systeem waarbij alle macht en alle verantwoordelijkheid op één paar schouders rust. Wat geldt voor de wereldkerk, geldt ook voor de lokale Kerk.

De Vlaamse Kerk heeft absoluut geen behoefte aan een gevecht om het leiderschap. Dat is niet nodig en niet wenselijk. Er is plaats voor iedereen in de herberg. Gedeeld leiderschap is het model van de toekomst. De focus kan dan liggen op het aantrekken van talent (m/v) en vervolgens op het uitspelen van het juiste talent op de juiste plaats. Als de Kerk daarin slaagt, is ze klaar voor de eenentwintigste eeuw.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Kandidaat-priesters leven in het Johannes XXIII-seminarie samen als familie. © Frank Bahnmüller